

PROGRAMI POTICANJA ČITANJA U KNJIŽNICI VOLTINO

READING PROMOTION PROGRAMMES IN VOLTINO LIBRARY

Jasminka Kurt Knjižnice grada Zagreba
jasminka.kurt@kgz.hr

Marija Juranko Ladavac Knjižnice grada Zagreba
marija.juranko.ladavac@kgz.hr

UDK / UDC: 028:027.022(497.521.2)
Stručni rad / Professional paper
<https://doi.org/10.30754/vbh.69.1.1577>
Primljeno / Received 4. 1. 2026.
Prihvaćeno / Accepted 5. 3. 2026.

Sažetak

Cilj. Cilj je rada prikazati strukturu, ciljeve i učinak programa poticanja čitanja u Knjižnici Voltino te ih interpretirati u kontekstu suvremenih teorijskih polazišta o promicanju čitanja u narodnim knjižnicama. Prikazani programi Knjižnice Voltino „Kutak i trenutak za priče“ i „Naša mala knjižnica“ primjer su aktivnosti poticanja čitanja s djecom mlađe školske dobi, „Knjigom oko svijeta“ učenicima srednjih škola i „Godišnji čitateljski izazov“ i „Čitateljski klub Knjižnice Voltino“ korisnicima odrasle dobi.

Pristup. Rad sadrži prikaz strateškog dokumenta *Nacionalne strategije za poticanje čitanja* koju je izradilo Ministarstvo kulture i medija kako bi se stvorio okvir za konkretno djelovanje na svim razinama, od nacionalne do lokalne i institucijske. Prikazane su neke od važnijih nacionalnih kampanja, programa i projekata poticanja čitanja te, kao primjer dobre prakse, specifični programi Knjižnice Voltino.

Rezultati. Opisani programi poticanja čitanja koji se provode u Knjižnici Voltino omogućili su promociju čitanja u zajednici u svrhu cjeloživotnog učenja i osobnog razvoja članova narodne knjižnice svih dobnih skupina te privlačenje novih korisnika u knjižnicu, stvarajući tako zajednicu koja čita na različitim medijima i upoznatu s različitim vrstama pismenosti.

Društveni značaj. Rad naglašava važnost čitanja kao temeljne aktivnosti koja doprinosi osobnom razvoju i obrazovanju. Razvoj kulture čitanja ključan je za današnja društva

jer je uočeno da su promjene u čitalačkim navikama i interesima u digitalnom okruženju rezultirale nedostatnom kompetencijom pismenosti. Istaknuta je važnost i ključna uloga narodnih knjižnica u promicanju čitanja kroz različite aktivnosti i programe dostupne svima, čime obogaćuju zajednicu i pridonose razvijanju kulture čitanja.

Originalnost/vrijednost. Rad je prikaz aktivnosti provedenih u narodnoj knjižnici za korisnike svih dobnih skupina. Knjižnica Voltino je u opisanom razdoblju od sedam godina korisnicima ponudila više programa usmjerenih ka poticanju čitanja, usvajanju čitalačkih navika i razvoju kulture čitanja. Rezultat je promicanje čitanja u zajednici te privlačenje novih korisnika.

Ključne riječi: čitalačke navike; čitanje; kultura čitanja; narodne knjižnice; programi poticanja čitanja

Abstract

Aim. The aim of this paper is to present the structure, objectives, and impact of the reading promotion programmes at the Voltino Library and to interpret them within the context of contemporary theoretical approaches to reading promotion in public libraries. The programmes presented by the Voltino Library serve as examples of reading promotion activities for children of early primary school age: „A Place and Time for Stories and Our Little Library“; for secondary school students: „Around the World Through Books“; and for adult users: „The Annual Reading Challenge“ and the „Voltino Library Reading Club“.

Approach. This paper contains an overview of the strategic document of *The national strategy to revive book reading*, developed by the Ministry of Culture and Media to create a framework for concrete action at all levels, from national to local and institutional. The paper presents several major national campaigns, programmes, and projects aimed at reading promotion, as well as specific programmes delivered by the Voltino Library, as a good practice example.

Results. The described reading promotion programmes implemented at the Voltino Library have supported the promotion of reading within the community, fostering lifelong learning and personal development among library members of all age groups. They have also contributed to attracting new library users, thereby creating a community that reads across various media and is familiar with different types of literacy.

Social Implications. This paper emphasizes the importance of reading as a fundamental activity that contributes to personal development and education. Development of reading culture is of crucial importance for today’s society, as it has been observed that changes in reading habits and interests in the digital environment have resulted in insufficient literacy competence. The importance and key role of public libraries in promoting reading through a wide range of activities and programmes accessible to everyone have been emphasized, enriching the community and contributing to the development of reading culture.

Originality/Value. The paper presents the designing of new activities in the public library for all generations of patrons. Over the described seven-years period, the Voltino Library has offered its users new programs aimed at encouraging reading, adopting

reading habits and developing a reading culture. The result is the promotion of reading in the community and the attraction of new users.

Keywords: public libraries; reading; reading culture; reading habits; reading promotion programmes

1. Uvod

U radu se razmatra tema poticanja čitanja kao jedna od temeljnih zadata narodnih knjižnica. Narodne knjižnice imaju ključnu ulogu u poticanju čitanja različitim aktivnostima i programima, kao i u razvijanju čitateljskih navika i kulture čitanja, čime izravno doprinose obrazovanju, informiranju i kulturnom razvoju zajednice.

U *IFLA-inom i UNESCO-ovom Manifestu za narodne knjižnice* (IFLA/UNESCO, 2022) navedeno je da je narodna knjižnica, kao lokalna pristupna točka znanju, temeljni preduvjet cjeloživotnog učenja, samostalnog odlučivanja i kulturnog razvoja pojedinaca i društvenih skupina. *Manifest* izražava uvjerenje da je narodna knjižnica pokretačka snaga u obrazovanju, kulturi, društvenom uključivanju i informiranju te ključni čimbenik održivog razvoja i osobnog ostvarenja kroz poticanje mira i duhovnog blagostanja.

Čitanje je osnovna vještina koja oblikuje način na koji ljudi razumiju svijet oko sebe te je ključno za oblikovanje cjelovite intelektualno kompetentne osobe (Peti Stantić, 2019: 44). Iz toga proizlazi da je čitanje društveno važna aktivnost koju se potiče i promovira različitim projektima poticanja čitanja. Ovim radom nastoje se prikazati aktivnosti poticanja čitanja u narodnoj knjižnici – Knjižnici Voltino. U prvom dijelu teksta naglasak je na teorijskom okviru i širem društvenom kontekstu čitanja. Objašnjava se važnost čitanja za osobni i društveni razvoj pojedinca, razlikuju se vrste čitanja te se ističu brojne dobrobiti čitanja za djecu, mlade i odrasle. Posebna se pozornost posvećuje izazovima suvremenog digitalnog okruženja i promjenama čitateljskih navika. U tom se kontekstu prikazuju nacionalne strategije, kampanje i manifestacije usmjerene na poticanje čitanja u Hrvatskoj. Daje se pregled važnosti čitanja i institucionalnih nastojanja da se razvija kultura čitanja na nacionalnoj i lokalnoj razini.

Drugi dio rada donosi konkretan primjer dobre prakse – programe i aktivnosti poticanja čitanja u Knjižnici Voltino. Detaljno se opisuju projekti i programi namijenjeni različitim dobnim skupinama: djeci („Kutak i trenutak za priče“ i „Naša mala knjižnica“), mladima („Knjigom oko svijeta“) te odraslima („Čitateljski izazov“ i „Čitateljski klub“).¹ Prikazuje se način njihove provedbe, suradnja sa školama i vanjskim suradnicima, broj održanih susreta i sudionika te postignuti rezultati. Završni dio rada predstavlja praktičnu primjenu teorijskih postavki iz prvog dijela,

¹ Podatci su uglavnom preuzeti s mrežnih mjesta na koja se upućuje u Literaturi, Mrežni izvori.

pokazujući kako se strategije i smjernice poticanja čitanja ostvaruju kroz konkretne programe u jednoj gradskoj knjižnici.

2. O važnosti čitanja i pregled recentnih kampanja i programa poticanja čitanja

Čitanje je temeljna aktivnost koja omogućuje stjecanje znanja, razvoj kritičkog mišljenja i aktivno sudjelovanje u društvu. U suvremenom informacijskom društvu, obilježenom brzim tehnološkim promjenama i dostupnošću različitih medija, poticanje čitanja postaje još važnije. Narodne knjižnice, kao javne ustanove dostupne svim građanima, imaju posebnu odgovornost u razvoju i održavanju kulture čitanja.

Najjednostavnija podjela čitanja, prema Kuvač-Levačić (2013: 14–15), bila bi na čitanje radi dobivanja informacija i učenja, odnosno pragmatično i čitanje radi zabave, odnosno literarno-estetsko čitanje. Čitanje radi dobivanja informacija utječe na motivaciju za čitanje radi zabave, a čitanje radi zabave (stečeno u ranoj dobi) pozitivno utječe na akademske vještine. Kod odraslih čitatelja najčešće se susreću oba tipa čitanja.

Digitalizacija i promjene u načinu konzumacije sadržaja predstavljaju izazov tradicionalnim oblicima čitanja. Pad interesa za tiskanu knjigu, konkurencija digitalnih medija i promjene u navikama mladih zahtijevaju prilagodbu knjižničnih usluga. Narodne knjižnice odgovaraju na te izazove uvođenjem *e*-knjiga, digitalnih platformi i inovativnih programa koji povezuju čitanje s novim tehnologijama, čime čitanje ostaje relevantno i privlačno suvremenim korisnicima. Iako tehnologija donosi brojne prednosti, tiskane knjige i dalje imaju svoju vrijednost. Čitanje knjige podrazumijeva dubinsko čitanje, odnosno zahtijeva strpljenje i dublje promišljanje, što pozitivno utječe na razvoj kritičkog mišljenja i koncentraciju te opseg pažnje.

Brojne su dobrobiti čitanja. Clark i Rumbold (2006: 9–10), ističu da čitanje djeci i mladima pomaže razviti vještinu čitanja i pisanja, razviti razumijevanje teksta i gramatike, proširiti rječnik, steći pozitivan stav prema čitanju, povećati čitateljsko samopouzdanje te pronalaziti zadovoljstvo u čitanju i u zrelim godinama. Iste autorice ističu da čitanje ne utječe samo na čitateljska postignuća nego da također povećava opće znanje i kulturu, pruža bolje razumijevanje drugih kultura, omogućava aktivnije sudjelovanje u zajednici, pruža bolji uvid u ljudsku narav i donošenje odluka, pospešuje socijalne vještine kod djece i suzbija osjećaj usamljenosti kod odraslih.

Razvijanje kulture čitanja važno je za današnja društva jer je uočeno da su manjak interesa i promjena načina čitanja u digitalnom okruženju rezultirali nedostatnom kompetencijom pismenosti. Stoga se pokazalo nužnim izraditi strateški dokument s cjelovitom društvenom vizijom i objedinjenim aktivnostima poticanja čitanja. Ministarstvo kulture i medija 2017. godine usvaja *Nacionalnu strategiju poticanja čitanja* kako bi se stvorio okvir za konkretno djelovanje na svim razinama, od

nacionalne do lokalne i institucijske, kako bi se osigurali uvjeti za razvoj čitatelja od najranije dobi, osposobljavanje čitatelja za čitanje različitih tipova književnih i neknjiževnih tekstova u različitim formatima, osnaživanje kritičkog čitanja. Posebne mjere uključuju brigu za hrvatsku književnost i autore, za razvoj i primjenu mehanizama praćenja čitatelja/nečitatelja te za poduzimanje djelotvornih koraka za razvoj kulture čitanja u Republici Hrvatskoj (usp. Nacionalna strategija, 2017: 5).

Na prijedlog Ministarstva kulture i medija, Vlada Republike Hrvatske 2021. godinu proglasila je „Godinom čitanja“. Realizacija je to mjere *Akcijskog plana Nacionalne strategije poticanja čitanja* a koja doprinosi razvoju kulture čitanja i omogućava što većem broju pripadnika hrvatskog društva čitanje sa zadovoljstvom i razumijevanjem. Organizirane su brojne aktivnosti i događaji s ciljem poticanja čitanja uz širenje poruke „Čitajmo da ne ostanemo bez riječi“ (Godina čitanja 2021, 2021). Istaknuto je da čitanje pospješuje i doprinosi emotivnoj inteligenciji i toleranciji, razvoju samosvijesti i samopouzdanju te oblikuje vrijednosti koje imaju dugoročni učinak na kvalitetu života pojedinca, a time i društva u cijelosti. U aktivnostima u „Godini čitanja“ sudjelovale su i brojne hrvatske knjižnice, a uključivale su publiku svih generacija, s osobitim naglaskom na djecu i mlade. Knjižnica Voltino aktivno je sudjelovala u programu „Godine čitanja“ tekućim programima, ali i organizacijom novih programa prikazanih dalje u ovome radu.

2.1. Poticanje čitanja u narodnim knjižnicama u Hrvatskoj

Promicanje čitanja u hrvatskim narodnim knjižnicama najčešće se ostvaruje organiziranjem aktivnosti u okviru nacionalnih manifestacija i kampanja, među kojima su najistaknutije „Mjesec hrvatske knjige“, „Noć knjige“, „Međunarodni dan pismenosti“ te kampanja „Čitaj mi!“, koju su inicirale Komisija za knjižnične usluge za djecu i mladež i Hrvatsko čitateljsko društvo, uz podršku UNICEF-a (Bokan i Cupar, 2017: 52). Na lokalnoj razini gotovo svaka narodna knjižnica provodi određeni program poticanja čitanja, temeljen na nacionalnim programima ili osmišljen na lokalnoj razini. Interaktivni oblici rada, posebno namijenjeni djeci mlađe i školske dobi, kojima se nastoji razviti ljubav prema čitanju putem priča, kreativnih aktivnosti i igara najčešći su oblik pedagoško-animatorskih aktivnosti na dječjim odjelima narodnih knjižnica, dok se kroz čitateljske klubove i književne susrete nastoji doprijeti do odraslih korisnika. Berak (2016) navodi da stimulativni programi čitanja u narodnim knjižnicama pridonose promicanju čitanja izvan formalnoga nastavnog konteksta. Uloga knjižnice nije samo biti mjesto posudbe knjiga nego i poduprijeti učenje čitanja, promicati knjigu i ostalu raznoliku građu primjerenu razvojnim potrebama korisnika, organizirati posebna događanja za svaku dob korisnika, osmišljavati i provoditi programe i projekte opismenjanja, promicati kulturu čitanja u obitelji i društvenoj zajednici uopće.

U knjižnici „Fran Galović“ u Koprivnici, od 2016. godine tijekom ljetnih praznika, provodi se program „Olimpijada čitanja“ namijenjen djeci od završenog prvog do završenog četvrtog razreda osnovne škole. Prilikom prijave svako dijete dobiva dnevnik čitanja u koji upisuje dojmove o pročitanim knjigama s popisa, a za svaku pročitane knjiga dobiva se bedž. Za 40 sakupljenih bedževa, na kraju ljeta dobiva se zlatna medalja, a na završnoj svečanosti i druge nagrade te diplome za sve sudionike. Pohvaljuju se i najbolji dnevnik čitanja. U program su se uključile i druge knjižnice: Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci, Gradska knjižnica „Juraj Šižgorić“ Šibenik i Gradska knjižnica Makarska, Gradska knjižnica Solin, Općinska knjižnica i čitaonica Jelsa i Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu (Olimpijada čitanja, 2024).

Hadrović, Turk i Jukić (2024) navode da Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek provodi brojne aktivnosti s ciljem promicanja pismenosti, njegovanja kulture čitanja. Aktivna su tri čitateljska kluba: „Prstići pričaju“ je čitateljski klub za najmlađe; za djecu i mlade „U Zemlji Čudesa“ je klub u kojemu se povezuju književne teme i motivi s drugim oblicima umjetnosti te popularnom kulturom; čitateljski klub za odrasle „Matilda“ nastao je za vrijeme pandemije kao jedan od odgovora na pokušaj smanjenja osjećaja izolacije, a s ciljem osnaživanja zajednice svojih korisnika. Još jedna od aktivnosti organizirana radi poticanja čitanja i razvijanja ljubavi prema knjizi su „Zavičajne pričaonice“ – ciklus susreta književnika s djecom i mladima.

Kraljić (2022) donosi prikaz programa poticanja čitanja „Vrećica pričalica“ namijenjen roditeljima i djeci predškolske dobi koji se u Knjižnici „Nikola Zrinski“ Čakovec kontinuirano provodi od 2015. godine, najčešće uz bibliobusna stajališta Međimurske županije. Platnenu vrećicu sa slikovnicama za djecu, knjigama o roditeljstvu, promotivnim materijalima koji ističu važnost čitanja i knjižicom dojmova početkom vrtičke godine knjižničar predstavi odgojiteljima i djeci u odgojnoj skupini te ona svaka dva tjedna putuje k jednom djetetu na zajedničko obiteljsko čitanje. Zahvaljujući suradnji s dječjim vrtićima Međimurske županije obiteljsko čitanje uz sadržaje koje nudi „Vrećica pričalica“ do sada je obuhvatilo više od 5000 djece i njihovih roditelja.

Kotromanović i Krmpotić (2023) opisuju aktivnost Kluba mladih „O čitanju i svemu pomalo“ koja se od 2021. godine provodi u sklopu programa za mlade Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica. Na susretima koji se održavaju jednom mjesečno članovi razgovaraju o pročitanim knjigama te kreiraju i prezentiraju različite sadržaje za mlade. Premda je Klub osnovan s ciljem popularizacije knjige i čitanja, dogovoreno je da će se kroz susrete popularizirati i ostali zanimljivi sadržaji, poput onih o glazbi, stripu, filmu, sportu te da će i sami članovi biti kreatori i moderatori pojedinih susreta. U 2022. godini osmišljen je još jedan sadržaj namijenjen mladima – „Bookflix“, a riječ je o preporukama suvremenih knjiga za mlade.

Čitateljski klubovi u hrvatskim narodnim knjižnicama sve su rašireniji. U radu Duić i Anđić (2019) izneseni su rezultati istraživanja provedenog kako bi se utvrdili prisutnost, obilježja i prakse čitateljskih klubova u narodnim knjižnicama velikih hrvatskih gradova. Istraživanje je provedeno metodom ankete u šest najvećih hrvatskih gradova, s izuzetkom Zagreba. U rezultatima je istaknuto da su dobar primjer gradske knjižnice u Splitu, Rijeci i Zadru, koje imaju čitateljske klubove za osobe različitih dobi. U Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici Osijek djeluje samo jedan klub i on je namijenjen korisnicima treće životne dobi, a u Gradskoj knjižnici i čitaonici Pula djeluju dva kluba namijenjena samo djeci i mladima. Istraživanjem je utvrđeno da su prednosti čitateljskih klubova mnogostruke, da su polaznici i voditelji zadovoljni i da postojanje interesa korisnika može potaknuti osnivanje novih klubova.

Usporedno istraživanje zastupljenosti čitateljskih klubova u hrvatskim i slovenskim narodnim knjižnicama i stručnim časopisima pokazalo je da je najmanje 21 % hrvatskih i 37 % slovenskih narodnih knjižnica imalo klubove čitatelja kao programsku aktivnost tijekom 2019. i početkom 2020. godine, dok je klub čitatelja nerazmjerno zastupljen kao tema u strukovnim časopisima u odnosu na njegovu prisutnost u praksi (Žentil Barić i Radman, 2023).

U Knjižnicama grada Zagreba aktivno je više od 20 čitateljskih klubova, djeluju proteklih 10-ak godina. U proteklih pet godina zabilježeno je osnivanje nekoliko novih. Jedan od recentnijih opisanih primjera jest rad čitateljskog kluba Knjižnice Staglišće, koji donosi prikaz iskustva jedne čitateljske grupe i njezin desetogodišnji razvoj kroz djelovanje na dvije lokacije, u Knjižnici Prečko i Knjižnici Staglišće. Čitateljski klub pokrenut je 2013. godine u Knjižnici Prečko, a prelaskom voditeljice u Knjižnicu Staglišće ponovo se okuplja 2021. godine. Povećani interes korisnika rezultirao je formiranjem i druge grupe te se u tom obliku aktivnost trenutačno odvija. Autorica zaključuje da desetogodišnje razdoblje vođenja čitateljskog kluba ukazuje na kontinuiranu potrebu za takvim tipom aktivnosti u knjižnici, što i sami članovi svojim čitanjima, dolascima i razgovorima potvrđuju, a broj zainteresiranih raste i dalje. Istaknuto je da bi bilo važno i same članove uključiti u taj razvojni proces i u prosudbe vezane za sadržaj i oblik samih čitateljskih grupa, u skladu s njihovim željama i interesima (Franković, 2024).

Iako ne postoji službena baza hrvatskih čitateljskih klubova, novija je inicijativa Hrvatskog čitateljskog društva (HČD) prikupljanje podataka o klubovima putem upitnika na mrežnom mjestu te se kratki prilozi o pojedinim čitateljskim klubovima objavljuju na društvenim mrežama koje koristi HČD.

3. Programi i aktivnosti poticanja čitanja u Knjižnici Voltino

U ovom dijelu rada naglasak je na prikazu provedenih programa poticanja čitanja s djecom mlađe školske dobi, učenicima srednjih škola i odraslim korisnicima.

3.1 „Kutak i trenutak za priče“ i projekt „Naša mala knjižnica“

Na Odjelu za djecu i mlade Knjižnice Voltino organizirane su različite aktivnosti s ciljem upoznavanja djece i mladih s knjižnicom, razvijanja čitalačkih navika te poticanja ljubavi prema čitanju. Program koji se istaknuo kvalitetom i kontinuitetom provedbe je „Kutak i trenutak za priče“. Osmišljen je u suradnji s učiteljicom razredne nastave, a sudjelovali su učenici iz produženog boravka. Dinamika i modalitet održavanja bile su radionice jednom mjesečno sadržajno vezane za određeni datum ili temu, a za svaku temu knjižničarke su pripremile odabir odgovarajućih slikovnica i knjiga prikladnih dobi. Radionice su sadržavale „Trenutak za priču“ koji je uključivao čitanje odabrane slikovnice ili priče, „Edukativan trenutak“, „Kutak za pisano stvaralaštvo“ i „Kutak za kreativni trenutak“. Odabrani koncept omogućio je upoznavanje djece s nizom sadržaja i knjiga o određenim temama kao što su mobilnost, zdrava prehrana, tolerancija, ekologija, emocije... Obilježeni su mnogi prigodni datumi kao što su „Europski dan bez automobila“, „Međunarodni dan močvare“, „Međunarodni dan poezije“, „Svjetski dan šuma“ i „Dan stabala“, „50. rođendan profesora Baltazara“, „Svjetski dan Afrike“ i sl. Od treće radionice u program se uključuje i umjetnica i grafička dizajnerica Ivana Rod kao suradnica u osmišljavanju kreativnog dijela radionica. Suradnja se nastavila iduće dvije godine, a nastalim radovima djeca su zajednički uređivala izložbeni pano programa unutar knjižnice koji je postao rado posjećeno mjesto. Organizirano je i više susreta s književnicima i ilustratorima, što je bio dodatni poticaj za posudbu i čitanje njihovih djela. Zanimljivi susreti u opuštenoj atmosferi pozitivno su utjecali na razvijanje navike dolaska u knjižnicu i posuđivanja predloženih naslova. Slikovnica se pokazala prikladnim medijem za obradu različitih tema, a razgovori nakon čitanja pridonijeli su razvoju rječnika te komunikacijskih i interpretacijskih vještina djece. Program je pridonio percepciji knjižnice kao poticajnog prostora za kvalitetno provođenje slobodnog vremena, a dio sudionika zadržao je naviku dolaska i u kasnijoj dobi. Tijekom pet godina provedbe, od 2017. do 2021. godine, održano je ukupno 36 radionica, a kroz program je ostvarena suradnja s brojnim vanjskim partnerima.

U školskoj godini 2019./2020. dolazi do povezivanja projekta „Kutak i trenutak za priču“ i projekta „Naša mala knjižnica“ nakladnika Ibis grafika. Poticanje čitanja prepoznato je kao važan cilj na razini Europske unije te je u sklopu programa „Kreativna Europa“ 2014. godine pokrenut međunarodni projekt „Naša mala knjižnica“ u kojem sudjeluje šest nakladnika iz šest zemalja: Slovenije, Litve, Poljske, Latvije, Estonije i Hrvatske. U Hrvatskoj projekt od 2017. godine provodi nakladnička kuća Ibis grafika iz Zagreba, u suradnji s vrtićima, školama i knjižnicama. Cilj projekta je popularizacija čitanja među djecom i stalno povećanje i razvoj dječje publike zanimljivim i poticajnim aktivnostima prilagođenim njihovu uzrastu (Naša mala knjižnica, 2024). Suradnjom učitelja i knjižničara, roditelja i djece postiže se promoviranje djela hrvatskih i stranih autora i razvoj vještine kritičkog čitanja od rane dobi. Svako dijete dobiva na poklon kreativnu knjižicu s prijedlogom zadataka i aktivnosti

za obradu predloženih djela. Zadaci su osmišljeni da potiču kreativnost i maštu, kritičko čitanje i samostalno promišljanje o pročitanoj sadržaju. Uz svaki naslov predložen je i nagradni zadatak, a neke od aktivnosti su pismo iznenađenja autora knjige, uređenje čitateljskog kutka, literarno-likovni natječaj, razmjena knjižnog junaka i čitateljski vlakčić. Odjel za djecu i mladež Knjižnice Voltino uključuje se u projekt u školskoj godini 2019./2020. u suradnji s učiteljicom razredne nastave OŠ Voltino. U tri godine sudjelovanja održano je 15 radionica u suradnji s OŠ Voltino i 2 radionice u suradnji s vrtićima (Naša mala knjižnica, 2024). U prvoj godini provođenja projekta susreti su se održavali jednom mjesečno u Knjižnici Voltino, a u 2020. godini, zbog pandemije bolesti COVID-19 i nemogućnosti dolaska skupine djece u knjižnicu, održane su četiri *online* radionice. Djeca su preko videozida u učionici pratila čitanje slikovnica iz Knjižnice Voltino, a kreativni dio radionice održavao se u školi. Iz povratnih informacija uključene djece bilo je razvidno da taj oblik rada ne može zamijeniti iskustvo dolaska u knjižnicu i čitanje slikovnice uživo. Zahvaljujući uređenju vanjskog prostora knjižnice u proljetnim i jesenskim mjesecima četiri radionice održane su na terasi Knjižnice Voltino na veliko zadovoljstvo svih uključenih (Kurt i Juranko Ladavac, 2022: 16–17). Predložene knjige i raznovrsne aktivnosti djeci su bile zanimljive, svidjela im se mogućnost da sami biraju i nadograđuju neke zadatke te su se pokazali kao aktivni sudionici projekta. Čitateljski kutak projekta u knjižnici, s predstavljenim odabranim naslovima i kreativnim radovima sudionika, postaje rado posjećeno mjesto susreta, preporučivanja pročitanih naslova i razgledavanja kreativnih zadataka. Veliko uzbuđenje izazvala su pisma iznenađenja autorica Silvije Šesto iz Hrvatske i Anete Melece iz Latvije. Ostvarena su sudjelovanja u natjecanjima za najbolju videorecenziju slikovnice i za najljepše uređeni čitateljski kutak, a prijavljeno je i devet nagradnih zadataka. Kreativna rješenja nagradnih zadataka objavljena su na mrežnom mjestu projekta „Naša mala knjižnica“ uključujući i dvije virtualne izložbe dječjih radova (Knjižnica Voltino, 2024).

Aktivnostima u sklopu projekta „Naša mala knjižnica“ Knjižnica Voltino u 2021. godini uključuje se u provođenje nacionalnog programa „Godina čitanja“. Na susretima se s djecom razgovaralo o važnosti i prednostima čitanja, podijeljeni su i promotivni straničnici. Obilježavajući manifestaciju „Noć knjige 2021.“ s glumicom i dramskom pedagoginjom Svetlanom Patafta pročitana je i obrađena slikovnica Silvije Šesto *Pe pita o nebu...*, a snimljena videorecenzija proglašena je najboljom na nagradnom natječaju projekta (*Pe pita o nebu*, 2021). Djeca su nagrađena zahvalnicama za sudjelovanje i poklon paketima „Naše male knjižnice“ (Dojmovi o projektu, 2021).

Provođenjem projekta „Naša mala knjižnica“, kao aktivnosti u okviru „Godine čitanja 2021.“, na najbolji način prenijela se poruka kampanje „*Čitajmo da ne ostanemo bez riječi*“ (Godina čitanja 2021, 2021). Poseban naglasak stavljen je na djecu i mlade jer, prema istraživanjima, čitalačka pismenost omogućuje bolji uspjeh

u školovanju, pozitivno utječe na cjeloživotno obrazovanje i usavršavanje te kvalitetniji osobni i profesionalni razvitak pojedinca (Nacionalna strategija, 2017). Kroz projekt „Naša mala knjižnica“ u „Godini čitanja“ djeca su upoznata s kvalitetnim slikovnicama i knjigama, a promovirani su i hrvatski suvremeni autori. Poticanjem ranog čitanja pospješuje se i socio-emocionalni razvoj djece, analizom pročitane razvija se vještina kritičkog čitanja i mišljenja, a zadacima potiče mašta i kreativnost sudionika i razvijaju vještine suradnje i grupnog rada. Provođenje zabavnih i edukativnih aktivnosti u poticajnom okruženju doprinosi percepciji knjižnice kao prikladnog mjesta za usvajanje novih znanja i kvalitetno provođenje slobodnog vremena djece i mladih.

3.2. Program poticanja čitanja mladih – „Knjigom oko svijeta“

Narodna knjižnica može biti snažan poticaj razvoju čitanja kod mladih. Kroz suvremenu ponudu knjiga, raznolike programe i podršku knjižničara, ona postaje mjesto gdje čitanje prerasta u zadovoljstvo i trajnu životnu naviku. Posebnu je pozornost potrebno posvetiti adolescentima jer mnogi upravo u tom životnom razdoblju prestaju s čitanjem neobavezne literature. Knjižničari i drugi stručnjaci kojima je poznat psihički i emocionalni razvoj mladih ljudi trebali bi mladež uvoditi u svijet raznovrsnih knjiga, u skladu s njihovim promjenjivim interesima (IFLA-ine smjernice, 2009). Adolescencija je razdoblje fizičkog i psihičkog sazrijevanja, ali je i vrijeme u kojem mlada osoba sazrijeva kao čitatelj i kada se oblikuju čitateljski tipovi (Kuvač-Levačić, 2013: 19–20). Iako se o mladima govori kao o zasebnoj skupini korisnika, njihove informacijske potrebe i interesi znatno se razlikuju. Programi za mlade korisnike trebaju biti usmjereni prema informacijskim interesima i sklonostima korisnika, a pri provedbi programa važna je i suradnja s drugim ustanovama i udrugama kako bi se zadovoljile kulturne, obrazovne i društvene potrebe i interesi mladih (Stropnik, 2013: 21). Iznimno je važno mladima u toj dobi ponuditi kvalitetne izvore informacija i književne tekstove koji će im približiti čitanje i pomoći formirati čitateljski profil i ukus, a u čemu je značajna uloga knjižničara i knjižničnih programa.

U Knjižnici Voltino je u „Godini čitanja 2021.“ na Odjelu za odrasle pokrenut program poticanja čitanja „Knjigom oko svijeta“. U programu su sudjelovali učenici Elektrotehničke škole, a realizirao se u suradnji s profesoricama hrvatskoga jezika i etike. Program se odvijao u sklopu provedbe izvannastavne aktivnosti poticanja čitanja i analiziranja tema djela u odnosu na suvremene društvene probleme. Prvi susret održan je u „Mjesecu hrvatske knjige 2021. godine“ uz gostovanje autorice Snježane Babić Višnjić koja je učenicima predstavila roman *Suze boga Marsa*. Autorica kroz tri isprepletene ratne priče iz dalje i bliže povijesti čiji su glavni akteri dječaci prikazala je kako ratne okolnosti oblikuju život pojedinca a temu knjige i način prikaza učenici su ocijenili vrlo zanimljivima. Na susretu s književnicom i

profesoricom Magdalenom Mrčela održanom putem platforme Zoom razgovaralo se o romanu *Dnevnik četvrtog a*. U kratkim pisanim osvrtima poslanima autorici učenici su naveli da im se roman sviđa jer govori o njima jako poznatoj temi bliskim jezikom i da su se prepoznali u mnogim situacijama. Uz „Dan ružičastih majica“ (engl. *Pink Shirts Day*), koji se obilježava širom svijeta zadnje srijede u veljači kao „Dan borbe protiv vršnjačkog zlostavljanja“, razgovaralo se o romanu *Gospodar muha* Williama Goldinga. Kulturni je roman također dobro prihvaćen i pokazao se izvrsnom podlogom za razgovor o pitanjima koja postavlja, a kroz grupni rad učenici su napravili i prezentacije dojmova o pročitanom djelu. Na susretu u „Noći knjige 2022. godine“ razgovaralo se o knjizi *Sofijin svijet* Josteina Gaardera, uvažavajući želje učenika za upoznavanjem filozofskih pojmova i koncepata. Nekolicina učenika je nakon toga nastavila dolaziti samostalno u knjižnicu i istraživati dalje literaturu iz tog područja. U okviru „Dana medijske pismenosti“ mladi su upoznati s pojmom lažnih vijesti i kvalitetnih izvora informacija na primjeru rata u Ukrajini. U sklopu obrade teme razvijanja samostalnosti i usvajanja zdravih životnih navika pretraživali su fond knjižnice u potrazi za kuharicama i odgovarajućom literaturom, a na jednom susretu predstavljen im je odabir iz suvremene produkcije stripova. U listopadu 2024. godine sudjelovali su u završnoj fazi izrade murala ispred knjižnice uz poznatog *streetart* umjetnika Mire Modula Petkovića.

Program se nastavlja i dalje s ciljem da se mladima ponude naslovi koji će ih zainteresirati i motivirati da usvoje čitalačke navike i da im knjige pomognu na putu sazrijevanja pružanjem potrebnih znanja i informacija kako bi bolje razumjeli vlastite osjećaje i ponašanje drugih te razvili analitičke vještine i kritičko razmišljanje.

3.3. Program poticanja čitanja za odrasle – čitateljski klub i čitateljski izazov

Aktivnosti poticanja čitanja u narodnoj knjižnici za odrasle mogu biti raznolike i prilagođene interesima, dobi i potrebama lokalne zajednice, a cilj im je razvijati čitalačke navike, poticati kritičko mišljenje te stvarati prostor za susret, dijalog i cjeloživotno učenje. Jedna od mogućih aktivnosti je i čitateljski izazov. U siječnju 2022. godine na mrežnoj stranici Knjižnice Voltino objavljen je poziv korisnicima da se uključe u godišnji čitateljski izazov kao neku vrstu literarne avanture (Godišnji čitateljski izazov, 2024). Svaki mjesec predloženi su odabrani naslovi koji pokrivaju određenu temu i sadržaj, književni žanr ili kategoriju književnih djela. Poziv je objavljen na mrežnoj stranici a sadržavao je najavni plakat, kratki tekst s objašnjenjem prijedloga za čitanje i popis predložene literature kao poveznicu na kojoj se mogla provjeriti i raspoloživost određenog naslova u Katalogu Knjižnica grada Zagreba. Prvi prijedlog za čitanje u siječnju bila je humoristična i satirična literatura. Siječanjski često nazivaju i najdepresivnijim mjesecom u godini, ali u njemu se obilježava i „Svjetski dan smijeha“, pa je kao dodatnu motivaciju u borbi protiv

siječanjskog lošeg raspoloženja predložena lista od 52 naslova humorističnog i satiričnog sadržaja. Najavni plakat svaki mjesec istaknut je u prostoru knjižnice s odabirom predloženih knjiga. Prijedlozi za ostale mjesece uključivali su ljubavne klasike i djela koje govore o ljubavi u veljači, u ožujku romane koji progovaraju o pitanju ženske (ne)ravnopravnosti, književni klasici u travnju, u svibnju svjedočanstva o Drugom svjetskom ratu i literatura o antifašizmu, *queer* književnost u lipnju, u srpnju i kolovozu književne sage i serijali, u rujnu publicistički naslovi o osobnom razvoju i usvajanju navika i vještina koje poboljšavaju kvalitetu življenja, za listopad su predložena djela autora dobitnika Nobelove nagrade za književnost, za studeni znanstvena fantastika. Mjesečni su izazovi uglavnom vezani za obilježavanje važnih datuma ili događaja koji su se dogodili u tom mjesecu, a predložene liste naslova i dalje su dostupne na mrežnim stranicama s ciljem poticanja čitanja kao aktivnosti koja nas mijenja, obogaćuje i oplemenjuje.

U Knjižnicama grada Zagreba trenutačno djeluje više od 20 čitateljskih klubova, a na području mreže Knjižnice Tina Ujevića djeluju četiri čitateljska kluba. Uz Knjižnicu Voltino čitateljski klubovi aktivni su i u Knjižnici Staglišće, Knjižnici Prečko i Knjižnici Knežija (Franković, 2024: 287).

Bašić (2014: 27–28) navodi da je čitateljski klub grupa ljudi koji se sastaju i razgovaraju o pročitanim knjigama, ima ih više vrsta, a u narodnim knjižnicama najčešći su književni čitateljski klubovi. Članovi se okupljaju u klubu radi zajedničke ljubavi prema čitanju i razgovora o knjigama, zabave, povezivanja i stvaranja prijateljstava, osjećaja zadovoljstva i pripadnosti grupi. Moguća je podjela čitateljskih klubova s obzirom na broj istodobno čitanih tekstova na jednonaslovne klubove u kojima svi članovi čitaju isti naslov i višenaslovne u kojima članovi istodobno čitaju različite naslove na zadanu temu te potom razmjenjuju saznanja. Idealan broj sudionika je dvanaest kako bi se omogućilo da svatko ima priliku sudjelovati u razgovoru, sastanci su najčešće jednom mjesečno, a mogu uključivati i gostovanje autora. Voditelj kluba priprema uvodne informacije o djelu i autoru i moderira razgovor, te ima važnu ulogu u odabiru tekstova.

Čitateljski klub Knjižnice Voltino pokrenut je kao još jedna aktivnost u „Godini čitanja 2021.“, a moderatorica je Kristina Kegljen, samostalna umjetnica i dramska urednica u programu Hrvatskog radija. Plan čitanja zasniva se na hrvatskoj i regionalnoj književnosti, a uključuje i starije naslove i suvremenu produkciju (Čitateljski klub, 2024). Sastanci se održavaju jednom mjesečno, a čita se jedna knjiga na prijedlog moderatorice. U periodu početnog animiranja korisnika za uključivanje u čitateljski klub bilo je dosta komentara kako se djela domaćih autora slabije čitaju, ali nakon tri godine provođenja aktivnosti moguće je zaključiti da su polaznici promijenili mišljenje i da su otkriveni mnogi omiljeni hrvatski i regionalni pisci i djela. Na jednom susretu sudjeluje u prosjeku 15 članova, a obavijest o idućem susretu i odabranom djelu šalje se e-poštom. Članovi su uglavnom osobe starije

životne dobi, ali ima i mlađih, većinom su žene uz dva muška člana. Moderatorica pripremi uvodni prikaz djela i podatke o autoru, nakon čega slijedi živa rasprava o pročitanoj. U tri godine održavanja programa pročitano je oko 30 naslova. Održana su i tri književna susreta, Klub su posjetili Julijana Matanović, Đurđica Čilić i Rosie Kugli, a video porukom su se javile Maša Kolanović i crnogorska spisateljica Olja Knežević. Članovi grupe su se s vremenom upoznali i povezali, razmjenjuju knjige i preporuke a povećan je interes i za zajedničke posjete promocijama knjiga, izložbama i ostalim kulturnim događanjima. Uvidjevši brojne dobrobiti takvog oblika druženja od 2023. godine aktivnost je uvrštena u projekt „I dalje aktivni“ koji se provodi u suradnji s Centrom za civilne inicijative (CCI), a financijski podržava Grad Zagreb (Aktivni građani, 2024). Predsjednica CCI-a psihologinja Mirela Despotović i sama je članica čitateljskog kluba i uočila je veliku važnost koju ta aktivnost ima za osobe starije dobi i mentalno zdravlje pojedinca (Despotović, 2024). Zaključak je da knjige uče čitati svijet, a stranice povezuju ljude. Knjige otvaraju nove svjetove i uče upoznavanju s njima te imaju moć povezivanja ljudi i stvaranja osjećaja pripadanja i zajedništva unutar kluba. Autorica navodi da je Knjižnica Voltino društveni i kulturni centar za sve dobne skupine u kvartu, mjesto susreta, mjesto prijenosa znanja i vještina, mjesto slušanja glazbe, obilježavanja važnih datuma, ukratko „disanja s kvartom“ i to najbolje pokazuje važnost narodnih knjižnica (Despotović, 2023).

Tablica 1. Pregled programa i aktivnosti poticanja čitanja u Knjižnici Voltino

Program	Dob korisnika	Broj radionica	Učestalost	Suradnici	Glavni ciljevi	Postignuća
„Kutak i trenutak za priču“	6 – 10 godina (produženi boravak)	19 (2017. – 2021.)	jednom mjesečno	učiteljica razredne nastave, umjetnica Ivana Rod, autori i ilustratori	poticanje čitanja, obogaćivanje vokabulara, razvijanje komunikacijskih i kreativnih vještina	djeca usvajaju čitateljske navike, sudjeluju u kreativnim aktivnostima, razvijaju socio-emocionalne kompetencije; jačanje interesa za posudbu knjiga
Projekt „Naša mala knjižnica“	5 – 10 godina (vrtići i niži razredi OŠ)	17 radionica (2019. – 2022.)	jednom mjesečno / online tijekom pande-mije	Nakladnička kuća Ibis grafika, učitelji	popularizacija čitanja, razvoj kritičkog mišljenja i kreativnosti	djeca dobivaju kreativne knjižice sa zadacima, izrađuju likovne i literarne radove, sudjeluju u nagradnim aktivnostima i virtualnim izložbama; jačanje motivacije za samostalno čitanje

„Knjigom oko svijeta“	14 – 18 godina	6 (2021 – 2026.)	povremeno / u suradnji s ET školom Zagreb	nastavnici, književnici	upoznavanje s književnim djelima i temama relevantnim za mlade, razvoj kritičkog mišljenja srednjoškolaca	sudionici razvijaju analitičke vještine, kritičko čitanje i vještinu rasprave o društvenim i filozofskim temama, potiče se samostalno istraživanje literature
Čitateljski klub odraslih	18+ (uglavnom 50+)	61 (2021 – 2026.)	jednom mjesečno	Kristina Kegljen – dramaturginja i spisateljica	razvijanje čitalačke pismenosti i socijalne interakcije, promicanje hrvatske i regionalne književnosti	članovi razvijaju čitalačke navike i obogaćuju čitateljsko iskustvo, razmjenjuju knjige, sudjeluju u kulturnim događanjima, veća socijalna uključenost i dobrobit za mentalno zdravlje; dio projekta “I dalje aktivni”

4. Zaključak

Čitanje je temeljna kompetencija koja oblikuje kritičko mišljenje, razvija emocionalnu inteligenciju, potiče maštu i omogućuje aktivno sudjelovanje u društvu. U suvremenom digitalnom okruženju, obilježenom brzim i fragmentiranim informacijama, uloga knjižnica u promicanju dubljeg, koncentriranog i refleksivnog čitanja postaje još važnija. U skladu s načelima IFLA-e i UNESCO-a, narodne knjižnice djeluju kao otvorena i svima dostupna mjesta znanja, cjeloživotnog učenja i društvene uključenosti, čime aktivno doprinose razvoju kulture čitanja na lokalnoj i nacionalnoj razini.

Pregled nacionalnih strategija, kampanja i programa poticanja čitanja u Hrvatskoj pokazuje sustavna nastojanja da se odgovori na izazove promijenjenih čitateljskih navika. Stvarni učinak tih inicijativa vidljiv je ponajprije kroz konkretne primjere dobre prakse u lokalnim zajednicama. Namjera ovoga rada jest pokazati na primjeru Knjižnice Voltino kako se teorijske smjernice mogu uspješno pretočiti u održive i prepoznatljive aktivnosti.

Programi poput „Kutak i trenutak za priče“ i „Naša mala knjižnica“ pokazali su koliko je važno s poticanjem čitanja započeti u ranoj dobi, usvajajući pozitivan odnos prema knjizi i knjižnici kao sigurnom i poticajnom mjestu susreta. Program „Knjigom oko svijeta“ istaknuo je potrebu sustavnog rada s mladima u razdoblju kada se čitateljske navike često gube, dok su čitateljski klub i čitateljski izazov za odrasle potvrdili da čitanje može biti snažan alat društvenog povezivanja, osobnog rasta i očuvanja mentalnog zdravlja. Provedbom opisanih programa i aktivnosti uočeno je da kontinuirani i kvalitetno vođeni programi stvaraju stabilnu zajednicu korisnika koji knjižnicu doživljavaju kao kulturni i društveni centar svoga kvarta.

Analiza broja susreta i sudionika potvrđuje da je najuspješniji i najodrživiji oblik poticanja čitanja upravo čitateljski klub, koji osim promicanja knjige jača osjećaj pripadnosti i zajedništva. Istodobno, iskustvo online aktivnosti tijekom pandemije naglasilo je nezamjenjivu vrijednost neposrednog susreta s knjigom u prostoru knjižnice.

Zaključno, može se ustvrditi da narodne knjižnice, kroz osmišljene i prilagođene programe, imaju ključnu ulogu u razvoju čitateljske kulture i izgradnji aktivne, informirane i povezane zajednice. Knjižnica Voltino se, zahvaljujući opisanim aktivnostima, potvrdila ne samo kao mjesto posudbe knjiga nego prostor susreta, dijaloga i kulturnog rasta – mjesto koje, potičući čitanje, istodobno potiče i razvoj pojedinca te jača društvenu koheziju zajednice u kojoj djeluje.

LITERATURA

- Aktivni građani (2024). Centar za civilne inicijative. [online] [citirano: 2024-11-29]. Dostupno na: <https://cci.hr/programi/aktivni-gradani/>
- Bašić, I. (2014). *O čitateljskim grupama: metodički priručnik s primjerima dobre prakse*. Zagreb: Balans centar za logopedagogiju i biblioterapiju.
- Berak, S. (2016). Djelotvorni programi narodnih knjižnica u osnaživanju čitalačkih aktivnosti. *Hrčak – Glasilo Hrvatskog čitateljskog društva*. (Tematski broj Motivacija i strategije poticanja čitanja) 51–52: 13–15. [citirano 2025-07-21]. Dostupno na: http://hcd.hr/wp-content/uploads/sites/356/2014/12/HRCAK_2016._zadnja.compressed.pdf
- Bokan, A. i D. Cupar (2017). Promocija i promicanje čitanja u narodnim knjižnicama Republike Hrvatske. *Libellarium* 10, 1: 51–76. <http://dx.doi.org/10.15291/libellarium.v10i1.290>
- Clark, C. i K. Rumbold (2006). *Reading for pleasure: a research overview*. [London]: National Literacy Trust. [citirano: 2024-11-29]. Dostupno na: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED496343.pdf>
- Čitaj mi. (2013). Čitaj mi!: nacionalna kampanja za poticanje čitanja naglas djeci od najranije dobi. [citirano: 2024-11-29]. Dostupno na: <https://www.citajmi.info/kampanja/>
- Čitateljski klub (2024). Knjižnice grada Zagreba. Knjižnica Voltino: Projekti i programi. Čitateljski klub Knjižnice Voltino. [citirano: 2024-11-29]. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/knjiznice/knjiznica-voltino/projekti-i-programi-6325/citateljski-klub-knjiznice-voltino-60060/60060>
- Despotović, M. (2024). Čitateljski klubovi i mentalno zdravlje pojedinca. [citirano: 2024-11-29]. Dostupno na: <https://cci.hr/citateljski-klubovi-i-mentalno-zdravlje-pojedinca/>

- Despotović, M. (2023). Zašto su kvartovske knjižnice važne? [citirano: 2024–11–29]. Dostupno na: <https://cci.hr/zasto-su-kvartovske-knjiznice-vazne/>
- Duić, M. i M. Anđić (2019). Čitateljski klubovi u narodnim knjižnicama velikih hrvatskih gradova. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 62, 2 : 89–111. <https://doi.org/10.30754/vbh.62.2.764>
- Franković, A. (2024). O čitanju i jednoj čitateljskoj grupi: iskustva rada s čitateljima u Knjižnici Prečko i Knjižnici Staglišće. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 67, 3: 279–294. <https://doi.org/10.30754/vbh.67.3.1269>
- Hadrović, M.; Turk, I. i K. Jukić (2024). *Novi oblici poticanja čitanja kod djece i mladih: Uloga nove generacije knjižničara na primjeru GISKO tjedna Harryja Pottera*. [citirano: 2025–07–21]. Dostupno na: <https://gkmm.hr/wp-content/uploads/2024/07/1307-Novi-oblici-poticanja-citanja-kod-djece-i-mladih-uloga-nove-generacije-knjiznicara.pdf>
- IFLA/UNESCO (2022). IFLA-in i UNESCO-ov Manifest za narodne knjižnice. [citirano: 2024–11–29]. Dostupno na: <https://izdanja.hkdrustvo.hr/drustvena/di/catalog/view/37/8/365>
- IFLA-ine smjernice (2009). Smjernice za knjižnične usluge za mladež: prerađeno izd. Smjernica koje je 1996. objavio Stalni odbor Sekcije knjižnica za djecu i mladež / priređivači Pat Muller i Ivan Chew ; [s engleskog prevela Ana Jurinović]. Web 2.0 i knjižnične usluge za mladež ; uvod za knjižničare / priredio Ivan Chew ; [s engleskog preveo Krešimir Zauder]. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- IFLA-ine smjernice (2018). IFLA-ine smjernice za knjižnične usluge za djecu od rođenja do 18 godina. 2. izdanje (revizija Smjernica iz 2003. godine). Verzija 1.1.1. Sastavila IFLA-ina Sekcija za knjižnične usluge za djecu i mladež. Uredila Carolyn Rankin. [s engleskog prevela Gorana Tuškan]. [citirano: 2024–11–29]. Dostupno na: https://www.ifla.org/wp-content/uploads/2019/05/assets/libraries-for-children-and-ya-publications/ifla-guidelines-for-library-services-to-children_aged-0-18-hr.pdf
- Kotromanović, M. i Krmpotić, A. (2023) Klub mladih „O čitanju i svemu pomalo“ Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica. *Knjižničarstvo* 1/2: 103–114. [citirano: 2025–07–21]. Dostupno na: https://nova.knjiznicarstvo.com.hr/wp-content/uploads/2023/07/443_Kotromanovic-Krmpotic.pdf
- Kraljić, D. (2022). Poticanje čitanja u krugu obitelji putem programa „Vrećica pričalica“ Knjižnice „Nikola zrinski“ Čakovec. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 65, 3: 301–315. <https://doi.org/10.30754/vbh.65.3.987>
- Kurt, J. i Ladavac Juranko, M. (2022). Godine čitanja kroz projekt „Naša mala knjižnica“. *Svezak : časopis Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja* 24: 16–17. [citirano: 2024–01–29]. Dostupno i na: <https://library.foi.hr/dbook/cas.php?B=1&item=S02110&godina=2022&broj=00024#17>
- Kuvač-Levačić, K. (2013). Razvoj i vrste čitanja, tipologija čitatelja s obzirom na čitanje »neknjiževnih« tekstova za školu i život. U: Mićanović, M. (ur.) Čitanje za školu i život:IV. simpozij učitelja i nastavnika hrvatskoga jezika: zbornik radova. (str.

- 13–22). Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje. Dostupno i na: https://www.azoo.hr/app/uploads/uvezeno/images_old/izdanja/citanje/Citanje.pdf#page=13
- Nacionalna strategija (2017). Nacionalna strategija poticanja čitanja za razdoblje od 2017. do 2022. godine. Zagreb: Ministarstvo kulture Republike Hrvatske. [citirano: 2024-11-29]. Dostupno na: https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalna%20strategija%20poticanja%20%C4%8Ditanja_tekst.pdf
- Peti Stantić, A. (2019). *Čitanjem do sporazumijevanja*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Stropnik, A. (2013). *Knjižnica za nove generacije*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- Žentil Barić, Ž. i Radman, D. (2023). Usporedba zastupljenosti klubova čitatelja u hrvatskim i slovenskim narodnim knjižnicama i stručnim časopisima. *Knjižnica: revija za područje bibliotekarstva in informacijske znanosti* 67, 1–2: 79–99. <https://doi.org/10.55741/knj.67.1-2.5>
- Mrežni izvori**
- Čitateljski klub „Čitatelji okruglog stola (ČOKS)“. Knjižnice grada Zagreba. Knjižnica Medveščak. [citirano: 2025–07–21]. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/knjiznice/knjiznica-medvescak/citateljski-klubovi/citateljski-klub-citatelji-okruglog-stola-coks/13958>
- Čitateljski klubovi. Knjižnice grada Zagreba. [citirano: 2025–07–21]. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/nasi-programi/citateljski-klubovi-16509/16509>
- Dojmovi o projektu Naša mala knjižnica. Naša mala knjižnica. [citirano: 2024–11–29]. Dostupno na: <https://nasamalaknjiznica.hr/dojmovi-o-projektu-nasa-mala-knjiznica/>
- Godišnji čitateljski izazov. Knjižnice grada Zagreba. Knjižnica Voltino. [citirano: 2025–01–30]. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/knjiznice/knjiznica-voltino/programi-6325/godisnji-citateljski-izazov-za-2022-godinu/69037>
- Kutak i trenutak za priče. Knjižnice grada Zagreba. Knjižnica Voltino [citirano: 2024–01–29]. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/knjiznice/knjiznica-voltino/projekti-i-programi-6325/kutak-i-trenutak-za-price-51342/51342>
- Naša mala knjižnica. Knjižnice grada Zagreba. Knjižnica Voltino. [citirano: 2024–11–29]. Dostupno na: <https://www.kgz.hr/hr/knjiznice/knjiznica-voltino/projekti-i-programi-6325/nasa-mala-knjiznica-64814/64814>
- Noć knjige. [citirano: 2024–11–29]. Dostupno na: <https://nocknjige.hr/index.php>
- O programu. Godina čitanja 2021. [citirano: 2024–11–29]. Dostupno na: <https://citaj.hr/>
- O projektu. Naša mala knjižnica. [citirano: 2024–11–29]. Dostupno na: <https://nasamalaknjiznica.hr/>
- Olimpijada čitanja*. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. [citirano: 2026–02–20]. Dostupno na: https://www.olimpijadacitanja.org/default_vijest_wide.asp?sid=6243

Pe pita o nebu – Knjižnica Voltino. Naša mala knjižnica. [citirano: 2024–011–29]. Dostupno na: <https://nasamalaknjiznica.hr/?s=voltino>

Pričaonica za predškolce. Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica. [citirano: 2025–07–21]. Dostupno na: <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/za-djecu-i-roditele/od-rodenja-do-skole/pricaonica-za-predskolce/>